

Kannanotto metsäekologiseen verkostoon liittyviin suunnitelmiin Pirkkalassa, huomioiden tulevat rajoitukset maankäyttöön ja elinkeinon harjoittamiseen, mukaan lukien kunnassa linjattu asunto- ja maapolitiikka maaseutumaisen kunnan osalta

MTK Pirkkala: Ollila, Juha (pj) ja Isotalo, Esa (vpj).
Maanomistajien kohdealueen yhdyshenkilö: Palin, Henna

Kannanotto metsäekologiseen verkostoon liittyviin suunnitelmiin Pirkkalassa, huomioiden tulevat rajoitukset maankäyttöön ja elinkeinon harjoittamiseen, mukaan lukien kunnassa linjattu asunto- ja maapolitiikka maaseutumaisen kunnan osalta

Vastaanottajat:

- *Oikeusministeri Leena Meri*
- *Oikeusministeriö, Valtiosihteeri Teija Makkonen*
- *Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah*
- *Maa- ja metsätalousministeriö, Valtiosihteeri Päivi Nerg*
- *Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen*
- *Ympäristöministeriö, Valtiosihteeri Mika Nykänen*
- *Kansanedustaja Antti Kurvinen*
- *Kansanedustaja Eeva Kalli*
- *MTK, Valtuuskunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Eerikki Viljanen*
- *MTK, Elinvoimajohtaja Leena Kristeri*
- *MTK, Metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola*
- *MTK, Ympäristöjuristi Jenni Hunnako*
- *MTK, Järjestöpäällikkö Pertti Hakanen*
- *MTK Pirkanmaa, Puheenjohtaja Juha Niittyoja*
- *MTK Pirkanmaa, Toiminnanjohtaja Visa Merikoski*
- *MTK Pirkanmaa, Metsäasiantuntija Mikko Kriikku*
- *Suomen kylät ry, Puheenjohtaja Arto Pirttilahti*
- *Pirkan kylät ry, Puheenjohtaja Jani Hanhijärvi*
- *Pirkkalan kunta, Pormestari Marko Jarva*
- *Pirkkalan kunta, Kansliapäällikkö Jaakko Joensuu*
- *Pirkkalan kunta, Hallintojohtaja Olli Niemi*

Arvoisat vastaanottajat

Haluamme tuoda esiin huolestamme yksityisen maanomistajan näkökulmasta Tampereen kaupunkiseudulla käynnissä olevaan suunnitelmaan liittyen, joka koskee seudullisen metsäekologisen verkoston luomista. Metsäekologisella verkostolla tulee olemaan laajasti vaikutuksia yksityistä maanomistusta ajatellen. Verkosto rajoittaa merkittävästi maa-alueiden käyttömahdollisuuksia, heikentää maanomistajan oikeuksia hyödyntää maaomaisuuttaan ja harjoittaa metsänhoitoa elinkeinonaan. Tässä kannanotossa keskitymme erityisesti kotikuntaamme Pirkkalaan kohdistuviin suunnitelmiin. Lisäksi ilmaisemme huolestamme Pirkkalan kunnan harjoittamaa maapolitiikkaa kohtaan haja-asutusalueella ja nykyisellä niin kutsutulla lievealueella alueiden elinvoiman ja kehitysmahdollisuuksien näkökulmasta.

Vaikutukset maankäyttöön

Metsäekologista verkkoa ajatellen, Pirkkalassa suunnitelmia on viety jo hyvin pitkälle.

30.11.2024

MTK Pirkkala: Ollila, Juha (pj) ja Isotalo, Esa (vpj).
Maanomistajien kohdealueen yhdyshenkilö: Palin, Henna

Pirkkalassa seudullisella metsäekologisella verkolla ohjataan kunnan yhdyskuntarakennetta erityisesti rakentamisen ja maaseutumaisen kunnan osan kehittämismahdollisuuksien osalta. Metsäverkosto on piirretty satojen yksityisten maanomistajien maille, ja se peittää alleen metsän lisäksi lähes kaiken potentiaalisen rakennusmaan haja-asutusalueella. Metsäverkko on laajuudeltaan tuhansia hehtaareja. Alue on tarkoitus pitää metsäisenä, jolloin rakentaminen ei ole mahdollista. Metsänhoidollisia toimia rajoitetaan tulevaisuudessa muun muassa avohakkuut kieltämällä. Puunkaadot onnistuvat jatkossa vain kalliiksi taksoitettujen maisemointilupien kautta. Oikeaoppiset metsänhoidolliset toimet tullaan estämään. Avohakkuut eivät olisi enää jatkossa mahdollisia, vaikka ne puhtain järkisyin olisivat alueella tarpeellisia esimerkiksi kirjanpaina-ongelman vuoksi. Metsä hyötyisi uudistamisesta. Mainittakoon, että alueella harjoitettu metsänhoito on ollut vastuullista. Maa- ja metsäomaisuutta on hoidettu ja vaalittu asiantuntemuksella ja tutkittuun tietoon pohjaten. Metsäverkostoa perustellaan myös luonnon monimuotoisuuden turvaamisella. Verkoston sijoittelu kartalle ei kuitenkaan tue tätä näkemystä, sillä verkosto kulkee asutuksen eikä tiedossa olevien arvokkaiden luontokohteiden päältä. Metsäekologinen verkosto toimii muiden kunnanosien rakentamisen ja kehittämisen kompensationsa eli sen avulla pidetään yllä kunnan ilmasto-resilienssiä. (Lähteet: Pirkkala 2030 -ohjelmaluonnos osittain, keskustelut viranhaltijoiden kanssa ja Strateginen maankäytön suunnitelma 06/2024)

Maaseutumaisen Pirkkalan maapoliittinen linja; yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja kompensointi, kohteena yksityinen maaomaisuus

Huomioitavaa on, että Pirkkala on pinta-alaltaan Pirkanmaan pienin kunta. Matkaa kunnan ääri laidalta keskustaan kertyy pisimmillään noin 15 km. Eteläinen osa eli lähes puolet kunnan pinta-alasta on maaseutumaisista. Metsäekologinen verkko on piirretty huomattavan laajaksi. Tälle ei perustetta ole luettavissa.

Kunta kokonaisuudessaan on määritelty suunnittelutarvealueeksi. Valtaosa maaseutumaisesta kunnan osasta on nimetty yleiskaavan lievealueeksi. Sinne rakentamista on rajoitettu viimeisten 20 vuoden ajan. Aktiivisia kaavatoimia ei alueella kuitenkaan ole ollut vireillä kuin lyhyen ajan. Virallista haja-asutusalueita on vain pieni alue eteläisessä osassa kuntaa Pyhäjärven rannan tuntumassa Anian kylässä. Sinne rakentamista on rajoitettu kantatilatarkastelun (07/1959) avulla. Jokaista seitsemää hehtaaria (7 ha) kohden on maanomistajalla yksi rakennuspaikka. Tämän määritelmän mukaan alueella on noin 100 rakennuspaikkaa. Infra on saatavilla eli asukkailla on mahdollisuus liittyä verkostoihin niin puhtaan veden kuin jätevedenkin osalta. *Uusia rakennuslupia ei alueelle ole kuitenkaan myönnetty noin 15 vuoteen.*

Asunto- ja maapoliittikka luonnehditaan Pirkkalassa yhdyskuntarakennetta eheyttäväksi.

Asunto- ja maapoliittisessa ohjelmassa (03/2022) sekä Maankäytön strategisessa suunnitelmassa (06/2024) eheyttämistoimien mukaisesti keskusta-alueita tiivisrakennetaan ja maaseutumaisista kunnan osaa pidetään tiukasti rakennuskiellassa eli asutuksen leviämistä harvempaan asutuille alueille estetään. Näin on siis toimittu jo 15-20 vuoden ajan, alueesta riippuen.

Kaupunkimaisen alueen elinvoimaa, asuinviihtyvyyttä ja turvallisuutta edistetään, mutta

MTK Pirkkala: Ollila, Juha (pj) ja Isotalo, Esa (vpj).
Maanomistajien kohdealueen yhdyshenkilö: Palin, Henna

maaseutua näivetetään ja kuihdutetaan systemaattisesti monin toimin. Lisäksi maaseudun asema huoltovarmuuskustelussa on Pirkkalassa unohdettu täysin. Pirkkalassa tehtiin puoltava päätös raitiotien rakentamisesta 10/2024. Jotta kunta selviäisi tämän yhdyskuntarakennetta voimakkaasti ohjaavan hankkeen kustannuksista, on kunnan nykyinen asukasluku (21 000) lähes tuplattava. Tämä taas tarkoittaa yhdyskuntarakenteen tiivistämistä, aktiivisia uusia kaavoitustoimia ja massiivista rakentamista tulevina vuosina. Kaupunkimaisen kehityksen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä on suunniteltu kompensoitavan yksityisen maaomaisuuden käyttöä rankasti rajoittamalla. Seudullinen metsäekologinen verkko on piirretty tämän kehityssuunnan takeeksi.

Päätöksenteon avoimuus

Kartta, josta käy ilmi seudullisen metsäekologisen verkon sijoittelu, on liitetty osaksi kunnan Strategista maankäytön suunnitelmaa. Suunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 17.06.2024. Metsäverkoston edellä mainittuja vaikutuksia ei kuitenkaan saatettu valtuutettujen tietoon päätöksenteon tueksi niitä kysyttäessäkään. Esittelymateriaali ei sisältänyt tietoa metsäverkoston vaikutuksista. Kartta, josta viheralueet on nähtävissä, tuotiin siis valtuustoon ilman tarkempaa selvitystä tai karttamerkkien avaamista. Kysyttäessäkään kattavaa vastausta ei annettu. Valtuuston kokouksessa hyväksyttiin Strateginen maankäytön suunnitelma kyseisen karttaliitteen kanssa.

Karttaliite, johon viheralueet on piirretty, hyväksyttiin näin ollen puutteellisten tietojen varassa.

Kyseenalaisinta suunnitelmissa on se, että kaikki valmistelu metsäverkon ja sen vaikutusten osalta on tehty maanomistajia ja heidän edunvalvontaansa huomioimatta ja osallistamatta.

Pirkkalassa yhdyskuntarakennetta ollaan kehittämässä yksityisen maanomistajan maaomaisuudella sen käyttöä laajasti rajoittamalla ja kunnioittamatta omaisuudensuojaa.

Marraskuussa valtuutetuille jaettiin kommentoitavaksi Pirkkala 2030 -ohjelmaluonnos toimenpideluetteloineen. Heiltä pyydettiin 20.11.2024 mennessä ohjelmasta vastauksia ja mielipiteitä laajan kyselyn kautta. Vastauksia on käyty läpi 26.11.2024 seminaarissa. Seminaarin jälkeen ohjelmaluonnos matkaa kunnanhallitukseen ja sieltä valtuustoon ensi vuoden puolella.

Materiaalia on ollut valmistelemassa muun muassa konsulttiyritys ja Pirkkalan kunnan viranhaltijoita. Materiaali esittelee valtaosan tämän kannanoton alkupuolella listatuista metsäverkon vaikutuksista maaomaisuuden käyttöön. Eli vaikutukset tuotiin nähtäville vasta kesäkuisen päätöksenteon jälkeen.

Materiaali sisältää metsäekologista verkkoa koskien lisäksi erikoisia virheitä: Valtuutetuille kerrotaan, että verkkoa koskevia suunnitelmia on tehty hyvässä ja aktiivisessa yhteistyössä maanomistajien kanssa. Vastaavanlaista yhteistyötä on materiaalin mukaan tehty naapurikuntien kanssa. Lempäälässä, jonne metsäverkosto Pirkkalasta jatkuisi, ei kuitenkaan asiasta tiedetty mitään.

Mainittakoon vielä, että materiaalia ei vedetty takaisin, vaikka epäkohdat nostettiin esille

MTK Pirkkala: Ollila, Juha (pj) ja Isotalo, Esa (vpj).
Maanomistajien kohdealueen yhdyshenkilö: Palin, Henna

ennen seminaaria. Esitettiin, että ohjelmaluonnos vedettäisiin uudelleenvalmisteluun joko kokonaan tai virheellisin osin.

Metsäekologisen verkon suunnitteluun liittyen valmistelutyö on tehty kaikessa hiljaisuudessa. Yhtäkään maanomistajaa ei ole kuultu eikä osallistettu hankkeeseen. Yhteistyö ei siis ole ollut valtuutetuille kirjoitetun mukaista eli ”aktiivista ja hyvää”.

Päätöksenteon pitäisi jatkossa olla nykyistä avoimempaa. Vaalein valituille päättäjille on nyt jaettu niin puutteellista kuin virheellistäkin tietoa eri vaiheissa. Lähtökohta olisi oltava, että yhteisesti käytäisiin rehellisesti läpi faktat, syyt ja seuraukset, ja sen jälkeen aloitettaisiin poliittinen keskustelu aiheesta.

Pohdintaa ja kysymyksiä

Onko lain mukaan mahdollista, että kunnan kehittäminen etenisi edellä kuvatulla tavalla yksityisten maanomistajien kustannuksella eli käytännössä heidän maidensa ja omaisuutensa käytön ankaralla rajoittamisella puhuttaessa metsäekologisesta verkosta?

Voidaanko haja-asutusalueen kehitys- ja lisärakentamistarpeet ja toiveet edelleenkin torpata yhdyskuntarakennetta voimakkaasti ohjaavan työkalun eli metsäverkon taktisella sijoittelulla?

Onko maanomistajan itsemääräämisoikeutta rajoitettu Pirkkalassa rakentamisen rajoituksia tarkasteltaessa? Onko omaisuuden suoja tullut vuosien varrella huomioituksi?

Ollaanko Pirkkalassa rajoittamassa maanomistajan itsemääräämisoikeutta seudullisesta metsäekologisesta verkosta puhuttaessa? Onko omaisuuden suoja huomioitu?

Miten ja missä vaiheessa tällaisia suunnitelmia luotaessa olisi otettava itse kohderyhmä mukaan valmisteluun, kuulla ja osallistaa heitä sekä heidän edunvalvontaansa?

Millä tavoin jo suunnitelmavaiheessa/ohjaavassa vaiheessa pitäisi esitellä taloudellista näkökulmaa yksityisen maanomistajan omistuksia ajatellen?

Onko metsäekologista verkkoa koskevaan päätöksentekoon tuotu esille riittävästi tietoa, ja onko toimittu hyvän hallintotavan mukaisesti, jotta 17.06.2024 valtuustossa hyväksytty karttaliite Strategisen maankäytön suunnitelman yhteyteen voidaan pitää edelleen hyväksyttävänä?

Miten valtuutettuja pitäisi informoida ohjelmaluonnoksen virheistä?

Onko Pirkkalassa toimittu lain mukaisesti tarkasteltaessa maaseutumaisen kunnan osan kehityksen mahdollisuuksia?

Kannanotto metsäekologiseen verkostoon liittyviin suunnitelmiin Pirkkalassa, huomioiden tulevat rajoitukset maankäyttöön ja elinkeinon harjoittamiseen, mukaan lukien kunnassa linjattu asunto- ja maapolitiikka maaseutumaisen kunnan osalta

MTK Pirkkala: Ollila, Juha (pj) ja Isotalo, Esa (vpj).
Maanomistajien kohdealueen yhdyshenkilö: Palin, Henna

Yhteenveto ja kannanotto

Keskittämisen pitää tapahtua sille mahdollisissa rajoissa. Kaupunkimaista kehitystä eli tiivistä rakentamista ja sen aiheuttamaa luontokatoa ei voida sallia rajoittamalla yksityisen omaisuuden käyttöä kunnan toisessa osassa.

Kysymys kuuluukin: Onko kaupunkikehityksessä tultu pisteeseen, jossa tarvittaisiin aikalisä? Pirkkalassa valituin keinoin tätä kehitystä ei voida jatkaa.

MTK Pirkkala pyytää kattavaa selvitystä Pirkkalan kunnan viranhaltijoilta liittyen kunnan toimiiin ja suunnitelmiin yhdyskuntarakennetta koskien eteläisen Pirkkalan alueella, mukaan lukien selvitykset mahdollisista tulevista suunnitelmista ja oikeusvaikutuksista seudulliseen metsäekologiseen verkkoon ja muihin viheralueisiin liittyen. Lisäksi MTK Pirkkala pyytää saada lainopillisia neuvoja oikeusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä sekä ympäristöministeriöltä liittyen metsäekologiseen verkkoon yksityisen maanomistajan näkökulmasta.

MTK Pirkkala pyytää selvitystä Pirkkalan kunnalta, miten eteläisen Pirkkalan osalta, mukaan lukien haja-asutusalue, pystytään jatkossa turvaamaan alueen elinvoima ja kehitys nykyistä paremmin, ja miten uudisrakentamisen suhteen pystytään aktivoitumaan? Millä tavoin 01.01.2025 voimaan tuleva uusi laki rakentamisesta ja alueiden käytöstä helpottaa uudisrakentamista alueella? MTK Pirkkala kysyy oikeusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä sekä ympäristöministeriöltä, onko Pirkkalan kunta toiminut lain mukaan rajoittaessaan maaseutumaisen kunnan osan rakentamista tähän asti?

MTK Pirkkala ei hyväksy nykyisiä suunnitelmia liittyen metsäekologiseen verkkoon. Myös muut yksityisessä omistuksessa olevat maa-alueet, joille kohdistuu viheralueita, tutkitaan ja pyydetään vaikutuksista selvitystä viranhaltijoilta. Alustaviakaan päätöksiä asioiden suhteen ei pidä tehdä ennen kattavaa ja avointa vuoropuhelua. Maanomistajat ja heidän edunvalvontansa on oltava mukana alusta asti. Avoimuutta on lisättävä.

MTK Pirkkala vetoaa Pirkkalan kuntaan huoltovarmuuden näkökulmasta kunnan eri osa-alueiden tasa-arvoiseen kohteluun ja asuttuna pitämiseen.

MTK Pirkkala pyytää kohteliaimmin vastausta kannanottoonsa ja selvityksiä toimien lainvoimaisuudesta niin oikeusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä kuin ympäristöministeriöltä.

Ystävällisin terveisin

Juha Ollila, pj MTK Pirkkala

Esa Isotalo, vpj MTK Pirkkala

30.11.2024, Pirkkala

30.11.2024, Pirkkala

30.11.2024